

Slovenški dom

Slov. 191

U Ljubljani, ponedeljek, 23. avgusta 1937

Leto II.

Voditelj slovenskega naroda dr. Korošec govoril na Brezjah bratom iz tujine

Kri in jezik - najmočnejša vez slovenstva

Ljubljana, 23. avgusta.

V verskem središču slovenskega naroda, pri Mariji Pomočnici na Brezjah, so se včeraj ob desetletnici Rafaelove družbe zbrali zastopniki naših izseljencev iz vse Evrope, da dajo priznanja za skrb in delo, ki ga ta naša edina izseljenska organizacija posveča naši krvki po svetu. Že prejšnji večer je na Brezje prišlo 123 naših ljudi iz Holandije in Belgije pod vodstvom treh duhovnih vodilcev. Včeraj pa se je iz Francije pripeljalo še 320 izseljencev pod vodstvom msgr. Zupančiča, izseljenskega duhovnika Grimsa, izseljenskega učitelja Jankoviča in duhovnika Koleđnika. Rafaelova družba je hotela rojaki prirediti sprejem že na Jesenicah, toda ji je to onemogočilo škandalozno ravnanje kolodvorskih in carinskih oblasti. Rojaki iz tujine so morali čakati v vagonih, občinstvo pa, ki jih je prišlo pozdraviti, je stalo pred kolodvorm ter glasno komentiralo ta najovejši način za vzgajanje državljanke zavesti pri naših izseljencih. Na Lescah so izseljenici in drugi izstoplji ter se z avtobusi odpeljali na Brezje, kjer jih je čakala velika množica ljudi. Po pozdrvu predsednika Rafaelove družbe p. Zakrajska je vsa 4000 glava množica odšla z godbo na čelu v cerkev, kjer sta jo čakala belgrajski nadškofov dr. Ujčič in knezoškofov dr. Rožman. Nad vhodom v cerkev je množico pozdravil napis:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Na trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar, poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

Gовор dr. Korošca

Dragi rojaki!

Izmed vsega, kar globoka kajeda v mesec in kri našega naroda, mo vedno najgloblje presume misel na izseljenec.

Ali ni četrtnina našega naroda razsejanega po svetu, po vseh njegovih delih, da ne omenjam onih, ki žive na strnjem slovenskem ozemlju, a izven meja naše države?

Tako ozko in nehoti se veže misel o izseljenih z vso našo narodno preteklostjo: z izgubo velikega ozemlja, ki je utonilo v teku stoletij v morju potujevanja. In iz ozemlja, ki je še ostalo, pa so zopet odšli stotisoč: v Ameriko, na Westfalsko, na vse kontinent... za trdim kromhom.

Zato sem izredno vesel, ko vidim takaj, na danšnjem izseljenskem slavju zbranih tako veliko število rojakov-izseljencev in sem prepričan, da so v misih z vami tudi ostali, ki niso mogli priti sem, da so tudi oni po vsi poslasti pozdrave svojem v vsem Slovencem.

Domovina! Glej, nisi izgubila svojih sinov! Po širnem bojuj svetu so razmetani — ali tvoji so. Nate jih veže najjača vez, ki na svetu obstaja, — vez krv in jezik.

Dragi rojaki! Za kratki čas vas je prgnalo domov hrepenenje; iztrgali ste se od vsakdanjega dela, da poromate v svoj rojstni kraj, poromate k hiki očetovi, kamor, vem, da se vaše misli tako prečesto povračajo. Za kratki čas ste se iztrgali vsakdanjnemu delu, da se vaša duša v domovini napije novega zdravja za nadaljnjo življenjsko borbo.

Da, življenjsko borbo! Današnjega časa pač ne bi mogel bolje oznamenovati, kakor s besedo: borba. Borba posameznika za košček kruha, za obstoj, borba malih narodov za obstoj, borba velikih narodov za ustvaritev imperialnih ciljev. Pred 19 leti je bil podpisani mir po štiriletnem razdejanju. Ali boj ni prenehal. Nadaljuje se samo z drugim orojem. In poleg te materialne borbe posameznika in narodov se bije drug in nič manjši in morja pomembnejši boj na duhovnem področju — za človeka, za njegovo dušo. Še nikoli ni bil svet tako sam v sebi razdejan, še nikoli niso s tako silo buvale najekstremnejše struje duhovnih tokov druga proti drugi, kakor danes. Res je bil boj, odkar svet obstoji. Ali s tako silo in da bi tako zajel vsakega posameznika — tega, se mi zdi, pač ni bilo nikoli. In v tem boju ne more nihče stati ob strani, ker gre povsod za njega samega, za otroka in njegovo vzgojo, za pošteno, na krščanskem zakonu zgrajeno družino ali za raznarodovanje in propast naroda, gre za pravico, na krščanskih temeljih zgrajen socialni red ali pa za brezglavo razdejanje, ki bo posledica zablodelih materialističnih svetovnih naziranj.

Naš narod — odpadniki, izkoreninjeni ne štejejo — je v svojem jedru tako zdrav in pošten in ni nikoli dvomil, po kateri poti mora hoditi. Vi pa, dragi rojaki, ki ste z naša izselili, mu tudi v tem oziru zmeraj in vsekdar zvesti. Naš narod po svoji poti ni kolebal. Ce bi mu bilo kaj očitati, bi bilo le to, da je bil preveč skromen in pohlevem, premalo borben. Miroljubven po svoji naravi, zraščen s svojo zemljo, ki jo je napajal s svojim znojem, pošten in skromen, ni nikoli segal po tujem, in je bil le prečesto žrtev tujega, močnejšega, brezobzirnega nasilja. Ahi tudi v tem oziru se je zavedal samega sebe. Današnji čas zahteva vsega človeka. V temi življenji je treba napeti vse silo in kdo bi hotel našo miroljubnost napačno tolmačiti, ta bo moral pač poizkusiti, da nismo več pripravljeni popuščati, pa najsme gre za katerokoli bitno vprašanje našega naroda, za njegove duhovne vrednote, za narodno ali kulturno samoslošno življenje. Na-

rod je bil, je in bo ostal. Po dolgih stoletjih, v katerih smo se moralni sami upirati na vseh straneh močnejšemu pritisku, smo končno pršli zopet do svobode in do ustvaritve narodne države z brati Hrvati in Srbi. To je močna državna zajednica, ki šteje danes 15 milijonov ljudi. Če nekaj desetletij se bo to število podvojilo. Kajti mi imamo velik naravni prirastek, dočim mnoge visokošolske in bogate države propagajo, tako, da je naš pogled v budoučnost optimističen.

Vprav letos smo praznovali 20-letnico osvobodilnega gibanja, kjer so v neštetih krajih veliki ljudski tabori pokazali, kako strjen je naš narod v svoji zavesti.

Med tem praznovanjem naše narodne misli, pa se je izmaksnil iz naše srede mož, ki je bil poleg dr. Kreka skozi desetletje duhovni vodja naroda, naš nadpastir vladika dr. Anton Bonaventura Jeglič. Prav je, da se ga tudi tu danes spomnimo. Tako velik in tako izklesan je bil ta izredni človek, tako visoko iznad vsakdanosti se dviga njegova stoljetna postava, njegov pomen je tako velik in njegov spomin tako svetel, da bo ostal združen s svojim narodom do konca dni:

»Sprijeli ste naša, kot sprijeme ljubeča mati svojega sina v naročju. Mi, slovenski otroci, ki nas vzgaja tujina kot mačeha, dobре vemo: če nas mati ne bi naučila slovenskega jezika, vas danes ne bi mogli razumeti. O slovenska mati domovina, ali slutiš, kako izgubljajo slovenski otroci v tujini? Ali slišiš, kako jočejo tam globoko pod črno zemljo? — Domovina, samo tebi hočemo ostati zvesti. Zvesti tudi našemu Bogu in Materi Mariji na Brezjih.«

Ko se boste razkropili po naši zemlji in odšli pogledati svoje domove, boste videli, da je naš narod od tega časa, odkar živi v svoji narodni državi, mnogo napredoval v vsakem oziru. Seveda je bil ta napredek v zadnjih letih, odkar se je svet zviral v bolečinah gospodarskih kriz, močno zavrt. Zlasti je bil zopet hudo udarjen kmet, ker so prisile cene njegovim pridelkom tako na nič. Vendar se pa že kaže zboljšanje. Tudi v težkih in hudičasih, ne smemo izgubiti poguma in vere. Preživel

z vsem Slovencem.

Na trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar, poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po koncu cerkevih obredov imel na izseljenškem zborovanju naslednji govor:

»Pojdite v hišo svoje matere.«

Nato trgu pred cerkvijo je bil postavljen oltar,

poleg njega pa tribuna za častne goste. Svetlo mašo je daroval belgrajski nadškofov dr. Ujčič. Prelepre govor o veri, ohranjevalki narodnosti, je imel ljubljanski škofov g. dr. Rožman. Maše se je udeležil tudi voditelj slovenskega naroda dr. Korošec, ki je po kon

Velik požar v Preserju

Jarše, 22. avgusta.

V noči na nedeljo je okoli treh zjutraj zbulil prebivalce okrog Jarša pretečljiv glas: »Gori! Ognjeni svit, ki je bil spominčka majhen, je naglo objel vso okolico in se v večji strahoti odražal od nizko stojecih oblakov, tako da so ljudje misili, da gori cela vas Preserje. Gasilci so v naglici prihitali na kraj požara. Gorela je Staretova parna žaga v Preserju. Ljudem, ki so kljub nenavadni uri od vseh strani drveli skupaj, se je nudil grozen prizor. Razbesnili ognjeni element je uničilce objemal lesene objekte žage. Ognjeni zubi so se strnili v ogromno baklo, ki je razširila tak svit, da so celo iz oddaljenejših vasi prihitali ljudje na pomoč.

Klub požrtvovanemu delu združenih požarnih bramb iz vse okolice, se ni posrečil rešiti gorečih objektov, pač pa so gasilci spremno omejili požar in rešili pred, divjim ognjenim elementom ostale objekte. K sreči je bila noč mirna in brez vetra, tako da je bila nevarnost mnogo manjša. V nasprotnem slučaju pa bi bil požar katastrofal za lepo Staretovo industrijsko podjetje.

Osem požarnih bramb je gasilo do jutra in šele po dolgem trudu je bila nevarnost odstranjena. Pogorela je strojnica in eden izmed polnjarmenikov ter še dva manjša objekta. Največja je škoda na uničenih strojih, skupno škodo pa so na prvi hip ocenili z 800.000 Din. medtem ko znaša zavarovalnina menda samo 400.000 din.

Kako je požar nastal, še ne vedo natančno.

Kmečki dan v Kranju

Kranj, 22. avgusta.

Izmed vseh podeželskih mest je Kranj zmerom bil najbolj ponosen na svojo bogato kmečko okolico. Zmeron je bil Kranj prav sredje vse velike prireditve naših kmetov. Zato je tudi Kraju bil izbran, da prvi prirede svoj kmečki dan, svoj veliki praznik kmečkega dela. Za to pomembno prireditve se je sleherna vas v kranjski okolici z največjim navdušenjem pripravljala. Ceprav je komaj pred dobrim mesecem bila v Kranju podobna prosvetna prireditve, tudi danes niso izostali stvilni prijatelji od blizu in daleč.

Kranj je oživel že koj zjutraj Vozovi so z vseh strani dovozali v mesto vrskajoče Jane, zala dekleta, zagorele može in ponosne kmečke žene. Skozi Kranj se je razvil spredvod, v katerem je šlo nad 2000 ljudi, več kot 3000 pa jih je ob straneh ceste motrilo in živahno vzklikalo onim v spredvodu. Kmečki spredvod je bil v resnicu nekaj posebnega. Na čelu je šla fanfara, ki je mogočno odmevala skozi mestne ulice, sledil je konjenik z veliko državno zastavo, za njim pa ostali konjeniki z zelenimi kmečkimi zastavami. Vsa konjenica je štela nad 100 konjenikov v narodnih nošah. Nato se je vrstila dolga vrsta z zelenjem in zastavami okrašenih voz. Vsak voz je bil z drugo vasi ter je na poseben način prikazoval kako kmetiško opravilo. Tako je bil ponazorjen v spredvodu celoten kmečki poklic, vse kmetovo delo na polju, v gozdu, v hlevu in hiši. Med vozovi so šli v skupinah tudi kosti, ženjice, mlatiči, vsi v narodnih nošah ter z vsem potrebnim orodjem. Tako pestreg in živega spredvoda pa nismo še videli niti v Kranju niti drugod; bil je ena sama podoba našega kmečkega življenja, kakor ga lahko vsak dan vidimo po naših vaseh, v gorah, po planinah, na polju, v družinah. Najživahnješa sku-

pina je bila pač ona iz Predaselj, ki je predstavljala našo kmečko občet. Sijajna zamisel prireditve, ki so na tako lep način poudarili naše leme domače navade, je vredna posnemanja tudi drugod.

Ves spredvod se je zgrnil na prostorno športno igrišče Planine, kjer je na prostem bil postavljen oltar. Dekan g. Škrber je potem daroval sv. mašo, med njo pa je imel lep cerkev nagovor, v katerem je slavil kmečki stan kot najlepši stan. Po maši je bilo zborovanje kmetov, kjer je govoril načelnik Kmečke zveze g. poslanec Brodar o stavninskih zadavah slovenskih kmetov. Zborovanja se je udeležil tudi zastopnik kneza namestnika Pavla podpolkovnik Radojkovič, minister dr. Kulovec in številni drugi odličniki.

Popoldne je bila na istem prostoru izvedena celotna kmečka občet z vsemi starimi navadami, ki se tako ohranajo bodočim rodovom. Na igrišču Planine je bila postavljena mogočna kmečka hiša, kjer so bili zbrani hišni oči z nevesto in sorodniki. Potem so prisli svatje s tremi vozovi po polu, dogajala so se zanimiva pogajanja godec z očetom neveste. Končno so mogli svatje odpeljati nevestino skrinje, prej pa se je bilo seveda treba po starih navadah odkupiti domaćim fantom. Seveda tudi ni manjša petelina ter petega kolesa, tudi Šramac je bila pripravljena. Sledili so vsi stari kmečki plesi, ki na žalost žive samo še na kmetih, dočim jih naši meščanski saloni prav nič ne poznamo, še manj pa seveda vpštevajo, ceprav pri drugih narodih prav narodni plesi uživajo povsod in zmerom največji ugled in spoštovanje. Iz vse te kmečke občete se je končno razvila prava narodna veselica, kjer je ljudstvo rajalo po mili volji, saj je bilo v Kranju zbranih cela armada harmonikarjev, pa tudi več dobro izvezbanih pevskih zborov.

Lepa prireditve v Logatcu

Dol. Logatec, 22. avg.

Današnja prosvetna prireditve v Logatcu, ki je v množicah zbrala naše Notranje od Vrhnik do Žirov in Cerknice, bo še dolgo poživljajoče vplivala na dogajanja v našem trgu. Na prosvetni proslavi se je danes zbralo v Logatcu skupaj kakih 3000 ljudi. Samo v spredvodu je korakalo okrog 1200 ljudi, ki so z navdušenjem manifestirali za našo katoliško in slovenska načela. Pri tem veliki številu udeležencev ter živem navdušenju vse množice pač ni važno obnašanje nasprotnikov, ki niso mogli skriti svojega začudenja ob tolikem številu in ob takem navdušenju.

Spredvod se je razvil skozi trg pred farno cerkev, kjer je daroval sv. mašo vrhniški dekan g. Kete. Po maši je bil tabor, na katerem sta govorila odvetniki Marjan Marolt iz Vrhnik ter prosvetni inšpektor prof. Dolenc iz Ljubljane. G. Marolt je zlasti povdral velik pomen proslave 30-letnice prosvetnega društva v Logatcu, ki nam zgovorno izpričuje, da je naša slovenska prosveta že dolgo pred vojno delovala v narodu pozitivno. Taki mogočni jubileji so nam obenem spričevali, da bi bilo politično delo med narodom ničovo, če ne bi obenem narod izobraževala naša prosvetna društva. Zato tudi majniška deklaracija, ki smo njenio 20-letnico letos tako slovensko praznovali, niti bila zgolj političnega pomena, marveč je bila to največja prosvetna manifestacija, kakor jih Slovenci dotlej, pa niti posej nismo več do-

ziveli. Z našo prosveto smo pripravili dogodek pot. Zato ni bolj krivičnega očitka kakor oni o protidržavnosti nas Slovencev. Lahko s ponosom rečemo, da smo to državno graditi z lastnimi rokami, z vso svojo voljo. In kdo naj potem verjam, da hoče kdo razdirati stavbo, če jo je sam pomagal spraviti pod streho. Na to svojo stavbo smo ponosni, radi jo imamo, s spoštovanjem se sušemo po njenih sobah. Res je sicer, da naša slovenska doba v tej zgradbi zdaj še ni čisto urejena po našem okusu. Toda to se bo zgodilo. To našo ljubo slovensko sobo bomo opremili po svojih načrtih, kakor nam jih narekuje slovenska prosvetna katoliška društva.

Tudi prof. Dolenc je s podajanjem značilnih posebnosti o pokojnem dr. Kreku ter zlasti s prisršnimi opisi življenja v hiši Kreku matere močno navdušil zborovalec. Naravnost neizčeren je zmerom govornik, kadar opisuje ogromno živilensko delo in pomen pokojnega Kreka. Govornik je koučal svoj govor s Cankarjem, ki je najbolj točno označil pomen pokojnikovega dela za naš narod z besedami: »Narod je kakor otrok; brez dolgega premišljevanja takoj spoznal v bistro vidi, kdo mu daje in kdo mu zemlje.« Dr. Krek je našemu ljudstvu zmerom dajal, nikdar ničesar vzel, zato je njegov spomin tako vvtel med nami.

Popoldan se je v Logatcu priprjal tudi dr. Košec, ki je ves čas z zanimanjem sledil javni telovadbi, kjer je nastopilo okrog 500 telovadcev.

Torej vendar!

Ljubljana, 23. avgusta.

Dolgo je bilo treba čakati, skoraj cel mesec je trajalo, da se je »Jutro« vendarje ojunačilo ter tako nedvomno izpovedalo svoje stališče o konkordatu, da mu je treba k tej odkritosti, ki sicer prihaja zelo pozno, skoraj čestitati. Cele kolone je »Jutro« popisalo o konkordatu, ki ga je odklanjalo z vseh mogočih strani, svojim bralcem in javnosti je prikazovalo konkordat celo kot nevarnost za državo samo, privleklo je iz ropotnice celo znanega specialista za kulturne nevarnosti g. Lajovicu. Spretno pa je pri tem skrivalo svoje pravno mnenje o konkordatu. Zdaj pa se mu je ponudila prilika, da ob citiranju glasila hrvaških socialistov »Slobodna Rječ« nehote in mimogrede izpove svoje

bolj določeno. Jutro pač ni moglo izpovedati celotnega svojega programa. Prav gojovo pa se »Jutro« pri objavi tega citata niti ni zavedalo vseh posledic, ki se iz tega zanimivega stališča lahko izvajajo. Saj je prav »Jutro« dobro znano, da je

Seveda nam bo »Jutro« ostalo dolžno odgovora, če ga vprašamo, kje je bilo s svojim mnenjem o konkordatu takrat, ko še ni zabolal kruha opozicije in ko so si njegovi preroki obetali prav od konkordata velikih političnih dobreckov.

Sprehod v Jutrovo kraljestvo

Nekaj zelo zabavnega je sleherni ponedeljek »Jutrov« predal »Čez den in stra«. Tako so sami krstili ta koticek, ki je pri hiši na vso moč v čisih. Spretni Jutrovi uredniki se prekopicijo čez den in stra na vse pretege. Od velike vneče so jim že čisto izstopile oči. Zdaj samo bulijivo nekam pred se, še očal jim nobenih ni treba. Smolo pa imajo kljub temu, da jim pri kocabanju čez den in stra pokajo kosti in rebra. Sam tiskovni škar je se je v njihovi lastni hiši zaklek, da ne bo dal miru. dokler jih pošteno ne bo zdelal prav v lastnem kotičku. Teh svojih sitnosti pa se seveda koticar spretno izogiblje, jih ne vidi rad, kar molči ob njih.

Potem pa zaradi nesmislov, ki se zgolj Jutrovnik prirednik nikdar na svetu še niso preprijeti. Nikoli pri tej hiši se niso zapisali n. pr. kako je zavornica v Grubarjevem kanalu zaprla; še na misel jih ne pride, da bi se spotaknili ob tem. Zgolj v sosednje zeljnike hodijo glodati kosti, doma jim pa gosenice lezejo ne samo čez drin in stra,

Nov tip ljubljanskega dna

Ljubljana, 23. avgusta.

kinje in njega ni brigalo, kaj so delale ponoči. Sodnik je zatreval:

»Imel sem jih samo za služkinje. Ženske sicer niso nikdar site, nikdar napojene.«

Ko ga je sodnik opozoril na nekatere kako kričečo okolnosti, je ta ljubljanski tip »strizzja« hladnotokivo odvrnil:

»Pri meni je taka navada, da služkinje gredo ponoči na delo, drugače jih odpustim.«

In ta »Louis« je lepo živel. Prislo pa je maščevanje. Pred meseci je neko svojo sužnjo ovadil, da mu je pokradla različno perilo, da je pri takratni razpravi junija se je pokazalo, kakšne sorte je ta mladi mož. Ženske so ga pa nato ovadile, kako je z njimi postopal. Sprejemal jih je kot služkinje, pa so mu morale ponoči služiti. Ponoči s telesom zasluzeni denar so mu morale izročiti. Neko dekle je celo povedalo, da je kar 20-krat prodal. Imel pa je tudi intimne zveze. Določil je za svoje goste posebne tarife. Nekemu orožniku je dejal: »Ce večkrat, potem zastonj! Kakor dunajski njegov tipi, se je tudi on skrival pod posteljo. Tako sta se enkrat, ko je ždel pod posteljo, zlasali dve njegovi služkinje. —

Ta tip »Louis« je celo pretepjal, ko mu niso prinesle denarja. Zato ga je državni tožilec tudi obtožil zaradi lahke telesne poškodbe. Neko dekle je pretepjal s pasom po delu telesa, na katerem navaden človek sledi.

Klub temu, da je ta novi ljubljanski tip zatreval, da je nedolžen, da je soliden član družbe, ga je sodnik označil za krivega in obsodil na 4 mesece strogega zapora in v plačilo 540 din denarne kazni, odnosno na 9 dni nadaljnega zapora. Slavoj je kaznen pretepjal in mrmrajoč odšel iz dvorane.

— Udeležite se prijetnih in cenčnih avtobusnih izletov, katere prirede Izletna pisarna M. Okorn, in sicer: enodnevni izlet v Trst dne 29. avgusta vključno vizum 130 din; dvodnevni izlet v Trst od 5. do 6. septembra in od 15. do 16. septembra vključno vizum 140 din; dvodnevni izlet v Gorico in Trst od 7. do 8. septembra in od 18. do 19. septembra vključno vizum 160 din; enodnevni izlet na Korosko dne 12. septembra vključno vizum 125 din. — Prijave sprejema do najkasnejše tri dni pred izletom izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, hotel Slon, telefonski 26-45, I. nadstropje, vhod iz Prešernove ulice.

Skrivnostni napad

Ljubljana, 23. avgusta.

Včeraj so v bolnišnico pripeljali mehanika Pepele Konrada iz Mozirja. Izjavil je v bolnišnici, da je prišel s svojim avtomobilom v Ljubljano po opravkih. Ko se je vrnil iz Ljubljane proti Domžalam, je bil na poti napaden. Podrobnejše Pepele napada niti napadalec ni opisal, navedel je zgolj to, da je bil pri tej prililiki zahoden z nožem v hrbot. Ce se je to zgodilo med samo vožnjo ali kje na poti, kjer naj bi se bil Pepele spotoma proti domu ustavljal, zaenkrat ni še jasno.

40 bolgarskih študentov, ki so člani Jugoslovansko-bolgarske lige, je včeraj prispolj v Belograd. Tu bodo ostali še danes, nato pa se bodo vrnili po enomesečnem bivanju v Splitu nazaj v domovino.

Dolenjski bojevni

Na praznik Marijinega vnebovzetja so se zbrali v Dobrepoljski bojevni iz vseh sosednjih vasi (Kompolje, Podgora, Podpeč, Cesta, Malo vas, Zagorica in Podgorica), da ustanove skupino in pristopijo v Zvezo bojevnikov v Ljubljani. Z veseljem ugotovljamo, da se je zbralo prav veliko število mož, ki so utrpeli velike muke in preganjanja v svetovni vojni. Nad 60 zastopnikov naših vasi se je posvetovalo o razširjenju bojevniške misli. Ustanovni občini zbor je s svojim pravim bojevniškim nastopom vodil znani bojevnik Dobrobič Anton. Bojevnik je nagovoril z izbranimi besedami, ki so sovjekrat samo njemu lastne. Z iskrenimi besedami je pozdravil tajnika Zveze bojevnikov Lukeža Rudolfa.

Po izvršenih formalnostih so izvolili v polnem soglasju za predsednika tov. Dobrobiča, za podpredsednika tov. Šinko Janka, za tajnika Prelensnika Antonca, za blagajnika Novaka Staneta, za odbornike pa Štihu Franca iz Cesta, Galetu Ivana iz Male vasi, Lenarcič Alojzija iz Zagorice, Znidarsiča Antona iz Podgorice, Prijatelja Joahima in Šanca Matijo iz Kompolje, Babiča Jožeta iz Podgorje, Petriča Antona iz Podpeči. Kot preglevalovalca računov sta bila izvoljena Znidarsič Jan in Erčul Ivan. Nato je bila določena članarina in razgovor o velikih slovenskih 27. avgusta na Brezjah, za kar so bojevni v Dobrepolju kazali velikansko zanimanje. Po volitvah je načrtoval predsednik tov. tajnika Lukeža pozdravil zbrane bojevne in jim razložil pomen bojevniške organizacije za celokupno človeško družbo in za koristi, ki jih bo lahko imela država od tega, ako bodo bojevni na pošteni in moralni podlagi organizirani. Bojevni se ne organizirajo v politične vrste, da bi iz tega morda kovali vsak za sebe kakršenkoli kapital, pač pa druži bojevne in ljubezen do bližnjega in globoko spošlovanje do največjih žrtv svetovnega klanja. Kajti ta dva faktorja: ljubezen do bližnjega in spošlovanje do nedolžnih žrtv, sta temelj za razvoj vsake človeške družbe, ki hoče zdravo prospevati in koristiti celokupnosti.

Kako medsebojno spošlovanje in ljubezen do bližnjega koristita družbi, smo imeli priliko slišati od zbranih domačinov, ki jih je zadebla strašna nesreča pred dobrimi tremi tedni, uničila jim je toča vsa polja, razbila celo šipe, odkrila strehe, podrla kozolce; skratka, doživel so nesrečo, kakršne najstarejši ljudje ne pomnijo. In v tej nesreči so se znašli v pravi bojevniški ljubezen. Brez godnjenja si pomagajo eden drugemu s kromo za

Kulturni koledar

Jernej Glančnik

22. avgusta 1844 se je rodil v Sv. Stefanu pri Vrboh na Koroškem narodni gospodar Jernej Glančnik. Gimnazijo je končal v Celovcu, pravo pa v Zagrebu in Gradcu. Potem je bil odvetniški koncipijent v raznih krajih, dokler ni odpril v Maribor lastne pisarne. Z njegovo inicijativo se je 1882 ustanovila mariborska Posojilnica, kateri je predsedoval do svoje smrti (1905). Deloval je v Slovenskem društvu in Katoliškem tiskovnem društvu. Nekaj časa je bil tudi predsednik mariborske Cetničnice. Na svojih obsežnih posetah se je udejstvoval kot umen gospodar.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 23. avgusta: Filip. Torek, 24. avgusta: Jernej.

Nočno službo imajo lekarne. Dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

TEL. 21-24 Matica

Razkošna opereta s temperamentno Mariko Rökk

Duet

(Und du mein Schatz fährst mit)

Partner Hans Söhnker

TEL. 27-30 SLOGA

Danes poslednji!

Grandiozna opereta

Koncert na dvoru

Marta Eggert in Johannes Heesters

Predstave danes ob 19.15 in 21.15 ur

Razstava in ocenjevanje rodoniške živine. Selekcijsko društvo v Slov. Bistrici priredili v torek, 31. avgusta, na sejmišču razstavo rodoniškega belega goveda. Po otvoritvi razstave se prične ob 9. ocenjevanje živine po od oblasti določene komisije. Prireditve same bo prvovrsna ter je upanje, da se bo sleherni umni živinorec udeležil. Naj ne bi izostal noben kmetovalec, ki hoče živinorejo pospešiti ter s tem digniti svoje gospodarstvo.

Z razstavo, kakor tudi za ocenjevanje živine voda pri vseh v tem oziru zavednih kmetovalcih veliko zanimanje. 31. avgust bo važen mejnik med sedanjim in bodočim gojenjem živine pri slovenje-bističkih in okoliških kmetovalcih.

Drž. meščanska šola v Zagorju ob Savi. Šolsko leto 1937-38 se prične 1. septembra 1937 z vpisovanjem v I. in II. razred meščanske šole, ki se bo vršilo 1., 2. in 3. septembra od 8 do 12 in od 15. do 17. ure. V prvem razred se morejo vpisati učenci (enke), ki so dovršili IV. razred ljudske šole brez slabe ocene ali pa višji razred in niso starči od 14 let. — K vpisovanju naj prinese vsak učenec (enka) zadnje šolsko izpričevalo, 20 dinarjev za zdravstveni fond, koteč za 5 din za kolkovanje prijave, davčno potrdilo — kolkovano v kolkom 20 din za odmero šolnine in 3 din za dijaško knjižico; za vpis v prvem razred tudi krstni list. — Dne 6. septembra, na rojstni dan Nj. Velikralja Petra II., se zbera vsi učenci (enke) pred župno cerkvijo ob 7.45, da se udeleže službe božje. — V četrtek, dne 9. septembra ob 8 po otvoritvena sv. maša in molitev k sv. Duhu. Vsi učenci (enke) naj se zbero ob 7.45 pred župno cerkvijo. Z rednim poukom se bo pričelo 10. septembra ob 8. — Ponavljali izpit bodo 31. avgusta 1937 ob 8. — Upraviteljstvo.

Mestna ženska realna gimnazija (licej). Popravni izpit bodo 27. in 28. avgusta po razporedu na šolski deski. Vpisovanje za novo šolsko leto se bo vršilo 1. septembra za gojenke, ki žele vstopiti v prvi razred, dne 2. septembra za gojenke, ki so že bile na zavodu, in sicer v dosedanjih razredih pri razrednikih, dne 3. septembra pa za gojenke, ki žele na novo vstopiti, vsakokrat od 9 do 11. Šolsko leto se prične s sv. mašo v stolnici v petek, dne 10. septembra ob 8. po službi božji pouk.

St. Vid nad Ljubljano. Na državnem meščanski šoli bodo popravni izpit v pondeljek, 30. avgusta za I. razred, v torek, dne 31. avgusta pa za vse ostale razrede. Vpisovanje s bo vršilo 1., 2. in 3. septembra ob 8 do 12. Vsak učenec naj prinese s seboj zadnje šolsko izpričevalo in davno potrdilo. Učenci, katerih starši plačujejo manj kot 800 din letnega davka, ne plačajo šolnine. V I. razred se bodo sprejemali učenci, ki so dovršili 4. razred ljudske šole brez slabe ocene ali kak drugi višji razred in še niso starci 14 let. V III. razred se bodo vpisovali učenci samo 1. in 2. septembra. Pri vpisu je treba plačati 20 din za zdravstveni fond in 10 din za tiskovine. Dne 6. septembra se udeleži mladina slovenske službe božje v tukajšnji župni cerkvi, dne 7. septembra bo ponučni izlet na velesejem, dne 9. septembra se bo vršila otvoritvena služba božja, dne 10. septembra pa se prične redni pouk.

Strokovna obrt nadaljevalna šola v St. Vidu. Vpisovanje v vse tri razrede se bo vršilo dne 29. avgusta od 9 do 12 v pisarni meščanske šole. Pri vpisu je treba predložiti zadnje šolsko izpričevalo, novi vajenci morajo prinesi s seboj tudi krstni list in učno pogodbo. Vse gospode mojstre in mojstrice prosimo in opozarjam, da pošljete svoje vajence k vpisu, da bo mogoče določiti številu razredov in pričeti z rednim poukom. Na občem oddelku se prične redni pouk v četrtek, dne 2. septembra, na mizarskem pa v petek, dne 3. septembra. Vpisovanje se bo pobrala po posameznih razredih.

Ministrstvo prosvete je pod P. br. 28.486 z dne 12. avgusta 1937 izdalo sledenči odlok: V okviru II. vseslovenskega pedološkega kongresa, ki se bo vršil od 26. do 28. avgusta 1937 v Ljubljani, bo tudi razstava slovenske pojedino mladinske knjige. Da bo razstava čim bolj popolna in bo imela čim večji uspeh, se priporoča vodstvom vseh šol v območju ministrstva prosvete, da pošljete Pripravljalnemu odboru II. vseslovenskega pedološkega kongresa v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I, vse revije in liste, bodisi tiskane ali kako drugače razinjeno, ki se jih izdajali po vojni učenci teh šol. Gradivo naj se dopošlje čimprej, da pride še pravčasno na razstavo.

Novo mesto

Jutri, 24. VIII. bo živinski in kramarski sejem.

Človeška okostja v gramoznici

Mestna občina mariborska ima na Teznu ob Tržaški cesti ogromno gramoznico, v kateri je zaposlen veliko število delavcev. Med njimi je včeraj dopoldne nastalo veliko razburjanje, ko so pri kopanju gramza ob južni strani Jame, kjer sega do smrekovega gozda, ki je last mestnega vodovoda, naleteli na enkrat na ostanke človeških okostij. O najdbi se je med prebivalci Tezna nagnalo razširila govorica, pa so trumoma prihajali gledati ostanke neznanih umrlih ljudi. Okostja so bila že skoraj docela preperela ter so se samo spoznavali ostanki lobanj v nožnih kosti, vse drugo se je tekom dolgih let že izpremenilo v prah. Med ljudmi se so razširjale o teh okostjih najfantastičnejše govorice: govorili so zopet, kar običajno ob takih prilikah o skrivaj pokopanih žrtvah zločinstev, o žrtvah kuge, vojne itd. Na lice mesta je prišla tudi uradna komisija ter zgodovinar prof. Baš. Ugotovilo se je, da so okostja stara kvečjemu 70–80 let, drugega pa

SK Mars : SK Kranj 2 : 1

Sveti Rok je muhast patron, bolj muhast kakor celo sama Zofka. Nobeno leto ne pride brez golide na obiske. S plohambi ugonobi pasje dneve, zaključi serijo kislih kumaric in letovičarskega razganjanja. Za vsak slučaj smo ga, prijetljivi nogometnega športa, tudi letos ponesli s seboj na zeleno trato tam zadaj za Kolinsko tovarno. Igraliči SK Slovana je danes gledalo dvojne goste: simpatične dečke s Poljan in gorenjske rojake. Nanovo pečeni član prvega razreda, SK Mars, je povabil na junaški spodarstvo, preizkušeno veteransko silo s severne plati, SK Kranj, ki je doma v mestu istega imena (ali pa je morda klub dobil ime po mestu?). Kranjčani so jeseni in spomladi kar dobro strašili po naši »gornji hiši«. Posebno doma so se dobro držali. Pravijo, da ima kranjska publike prav sušaško vročo kri in v vsačih tudi malo zamezi v sportnem duhu. Hermesovi igralci so menda že vzel s seboj za spomin — ob zadnjem srečanju — nekaj hrušk in bunkic. Tudi igralci da so precej robustni, ker so opti na močno podporo domača publike. Danes kakšne posebne robustnosti ni bilo opaziti, čeprav je bila igra dovolj ostra, v stilu kar močno podobna prvenstveni borbi za točke. Kranjčani so igrali prav lepo, toda malo koristno. Igraliči zgoč dobro obvladajo, so pa vse preveč razmisljeni in igracki v šestnajstercu. Če bo napad igral v prvenstvenih tekem tak ali podobno, ne bo bogje kakko zabijal golov. Halflinija je od sile šibka, razen desnega halfa. Obramba je zanesljiva, toda ob slabih srednjih vrstih vse preveč obremenjena. Vratar Magister ima poleg dobrih tudi slabe lastnosti. Zdi se, da se vse preveč igra in da zviška ocenjuje situacijo.

SK Mars je borbeno moštvo, ki ima prav dober amisel za kombinacijski nogomet — brez umiranja v lepoti. Izdelalo si je danes po svojem napadu pet do šest povsem zrelih šans, ki jih je po nerodnosti zapravilo, dve pa je pretvorilo v gol. Oba gola je zabil za Mars Klingenstein, nekdajna branilna zvezda. Danes je igral zvezo — in to kar z lepim uspehom. Tudi Marsova halflinija ni bogre koliko vredna. Prav dobra pa je obramba, posebno vratar Pavlica, majhen mož, ki mnogo obeta. Rezultat je zaslужen in pravilen. V polju sta bili obe moštvi skoraj enakovredni. Za spoznanje je bil Kranj morda boljši, ker je igral lepše in povezanej. Pred golom pa so postale vse Marsove akcije kar presečno nevarne. Če bo Mars igral vse prvenstvene

Jesenski velesejem

Ljubljanski jesenski velesejem nam bo zopet pokazal plodove našega dela v vseh panogah gospodarstva in kulturnega udejstevanja. Ogledal je vseh naših uspehov, v katerem se zrcali trud in uspeh poedincev in društev. Ljubitelji prirode, ki se bavijo z okrasnimi ribicami in cvetlicami, bodo gotovo prijetno presenečeni, ko si bodo ogledali v paviljonu >G. razstavo kluba akvaristov in društva ljubiteljev cvetlic. V raju bajnega razstinstva se bodo lesketale v lepih akvarijih ribice iz vseh krajev sveta. Zastopani bodo: Rod zobokrasov s svojimi živordinimi ribicami in to vrste: gupi, mečnošči, gambuze, plat, pecilije in druge v raznih barvnih odtenkih; rod ameriških ostržev z visokim ploščatim, kakor z dragulji posejanim trupom; rod cihlidov, ki mu načeljuje pramenasti jadrat iz južne Amerike; labirintovci, ki niso odvisni od kisika v vodi ter vsled tega posebno prikladni za akvarije se nam bodo predstavili z vrsto veleperk in beta. Tudi zlatih in domaćih rib ne bo manjkal, poleg tega bodo pa zastopane vse vodne rastline. V lončkih nam pa pokažejo ljubitelji cvetlic raznovrstne in krasne zastopnike boginje Flore. Vsem obiskovalcem bo postal paviljon >G. s svojimi nepozabljivimi vltisi vedno v spominu, saj bo podoben raju.

Indija je naslov etnografski misijonski razstavi, ki bo podala zaokroženo sliko te nam tako tuje dežele, njenou kulturo, narode, njene tajne in čarter požrtvovalno delo jugoslovenskih misijonarjev, ki z velikimi žrtvami pa tudi uspehi tu delujejo in dvigajo ljudstvo versko, kulturno, socialno in gospodarsko. Dragocene zbirke iz Indije bodo razdeljene po posebnim oddelkih ter razstave. Najomenimo samo oddelek, ki bo pokazal postojanke vseh naših misijonarjev v Indiji. Model misijonske postaje v Boštoni; model palace zimendarja in bengalskega trga z razkošno in dragoceno stavbo indijskega veličasta, dvori in stavbami poleg pa pestro življenje na bengalskem trgu s fakirji, trgovci, kmeti, stranki itd. Model bengalskega naselja; opremljeno bengalsko hišo v naravnih velikosti; indijsko džunglo po naravi s krasnimi skupinami indijske zverjadi, ki ji kraljuje preko 3 m dolg bengalski tiger. Razstava zaključuje galerija slik, indijska mitologija in kultura (slike in kipi božanstev, bogoslužni in čarobniški predmeti), prizori iz misionskega življenja in ev. Francišek Keaverij. Razstavljeni pa bodo tudi slovenski zvonovi za Raganup, ki bodo po razstavi poslaní v Indijo. Prekrasna razstava je vredna, da si jo ogleda vsak dan v ljubljanskem velesejemu v paviljonu G.

Umetnostna razstava slovenskih likovnih umetnikov bo dobila na letošnjem jesenskem ljubljanskem velesejemu svoj prostor v posebnem oddelku. Umetnostne razstave na ljubljanskem velesejemu vedno vzbujajo zanimanje obiskovalcev velesejemu.

Zvezba gospodinj se bo na jesenskem ljubljanskem velesejemu svoj prostor v posebnem oddelku. Umetnostne razstave na ljubljanskem velesejemu vedno vzbujajo zanimanje obiskovalcev velesejemu.

Gradivo naj se določi čimprej, da pride še pravčasno na razstavo.

Tekmovanje harmonikarjev za prvenstvo Jugoslavije in prehodni pokal za leto 1937-38 bo letos v nedeljo, dne 12. septembra na ljubljanskem velesejmu.

fudi strokovnjaki niso mogli dognati. Najbolj verjetno razlog o teh okostjih je povedal še uradnik mestnega vodovoda g. Dabringher, ki se je spomnil stare govorce, da so bili leta 1848, ustrejeni na Teznu v bližini Tržaške ceste 4 madjarski huzarji. Omenjenega leta je izbruhnil upor na Laškem, pa je Avstrija posiljala vojaštvu iz vse monarhije proti upornikom. Neprestano so koračale vojaške čete skozi Maribor po Tržaški cesti proti jugu. Med temi četami je bil tudi polk madjarskih huzarjev, ki se je na Teznu v bližini Tržaške ceste 4 madjarski huzarji. Omenjenega leta je izbruhnil upor na Laškem, pa je Avstrija posiljala vojaštvu iz vse monarhije proti upornikom. Neprestano so koračale vojaške čete skozi Maribor po Tržaški cesti proti jugu. Med temi četami je bil tudi polk madjarskih huzarjev, ki se je na Teznu v bližini Tržaške ceste 4 madjarski huzarji. Omenjenega leta je izbruhnil upor na Laškem, pa je Avstrija posiljala vojaštvu iz vse monarhije proti upornikom. Neprestano so koračale vojaške čete skozi Maribor po Tržaški cesti proti jugu. Med temi četami je bil tudi polk madjarskih huzarjev, ki se je na Teznu v bližini Tržaške ceste 4 madjarski huzarji. Omenjenega leta je izbruhnil upor na Laškem, pa je Avstrija posiljala vojaštvu iz vse monarhije proti upornikom. Neprestano so koračale vojaške čete skozi Maribor po Tržaški cesti proti jugu. Med temi četami je bil tudi polk madjarskih huzarjev, ki se je na Teznu v bližini Tržaške ceste 4 madjarski huzarji. Omenjenega leta je izbruhnil upor na Laškem, pa je Avstrija posiljala vojaštvu iz vse monarhije proti upornikom. Neprestano so koračale vojaške čete skozi Maribor po Tržaški cesti proti jugu. Med temi četami je bil tudi polk madjarskih huzarjev, ki se je na Teznu v bližini Tržaške ceste 4 madjarski huzarji. Omenjenega leta je izbruhnil upor na Laškem, pa je Avstrija posiljala vojaštvu iz vse monarhije proti upornikom. Neprestano so koračale vojaške čete skozi Maribor po Tržaški cesti proti jugu. Med temi četami je bil tudi polk madjarskih huzarjev, ki se je na Teznu v bližini Tržaške ceste 4 madjarski huzarji. Omenjenega leta je izbruhnil upor na Laškem, pa je Avstrija posiljala vojaštvu iz vse monarhije proti upornikom. Neprestano so koračale vojaške čete skozi Maribor po Tržaški cesti proti jugu. Med temi četami je bil tudi polk madjarskih huzarjev, ki se je na Teznu v bližini Tržaške ceste 4 madjarski huzarji. Omenjenega leta je izbruhnil upor na Laškem, pa je Avstrija posiljala vojaštvu iz vse monarhije proti upornikom. Neprestano so koračale vojaške čete skozi Maribor po Tržaški cesti proti jugu. Med temi četami je bil tudi polk madjarskih huzarjev, ki se je na Teznu v bližini Tržaške ceste 4 madjarski huzarji. Omenjenega leta je izbruhnil upor na Laškem, pa je Avstrija posiljala vojaštvu iz vse monarhije proti upornikom. Neprestano so koračale vojaške čete skozi Maribor po Tržaški cesti proti jugu. Med temi četami je bil tudi polk madjarskih huzarjev, ki se je na Teznu v bližini Tržaške ceste 4 madjarski huzarji. Omenjenega leta je izbruhnil upor na Laškem, pa je Avstrija posiljala vojaštvu iz vse monarhije proti upornikom. Neprestano so koračale vojaške čete skozi Maribor po Tržaški cesti proti jugu. Med temi četami je bil tudi polk madjarskih huzarjev, ki se je na Teznu v bližini Tržaške ceste 4 madjarski huzarji. Omenjenega let

Savinjsko dolino so napolnili obiralci hmelja

Stirinajst hmeljskih dni, ki prinašajo Savinjčanom blagostanje ali pa razočaranje in pomanjkanje

Sv. Jurij ob Taboru, 20. avg.

Hmelj obirajo. Savinjska dolina praznuje ta dogodek prav za prav kot praznik. Ne enega, deset in petnajst, kolikor dni pač trgajo ta sadež in z njim delajo kupuje. Ponedelek po Velikem Smarnu je pognal v žile Savinjske doline novo kri in novo življenje. Vsa velika pričakovanja, posmešana s skrbjo zaradi nagajivega vremena, in ugibanja o cehah, za katere se bo hmelj prodaja, so vsebina pogovorov, ki se začenjajo še pred obiranjem in se s čudovito in trdovratno neugnastijo ponavljajo do dneva, ko se sadež pretopi v denar in se porazgube obiralci, kupci in njih agentje.

Hmelj - kruh Savinjske doline

Savinjska dolina je edini predel slovenske zemelje, kjer hmelj dobro uspeva in daje kakovostno izbornen sadež. Dolina ima ugodno lego, rodovitno zemljo in izjemno podnebje; zlasti zadnje, ki je osnovni pogoj. Naša država proizvaja hmelj razen v Savinjski dolini le še v Bački.

Pa še drugače je narava obdarovala in obvarovala Savinjane. Prijateljev piva je po vsem svetu mnogo, hmelj pa ne raste in uspeva povsod tako lepo kakor pšenica. Cehi in Nemci ga pridelujejo mnogo, za njimi pa prihajajo z manjšimi odstotki Poljaki in Francuzi. Z Jugoslavijo vred je v Evropi pet držav, ki hmelj pridelujejo.

Savinjska dolina je vedno prodajala hmelj v tuju svet. Domača poraba je prevzela le malenkosten odstotek pridelka. Povojna leta je našel savinjski hmelj vedno več kupcev, ker ga je svet cenil tudi po kakovosti. Po velikem povpraševanju so se ravnale cene. Po 100 do 300 dinarjev so plačevali kilogram suhega hmelja. Kako visok je bil potem dohodek Savinjčanov, ni težko izračunati. V dolino se je naselilo blagostanje v vseh prikupnih in tudi nezdravih oblikah. Značaj doline se je začel naglo v hitrih skokih spremenjati. Hmeljski nasadi so pokrivali prva povojna leta niti ne polovico plodne zemlje, danes pa štire kvišku hmeljski koli iz njiv, ki se na njih kmetuje še do nedavnega sadili krompir, fižol, zelje in sejali koruzo ter drugo žito. Več kakor tricet polja rodi hmelj. Vabljive in mamljivo visoke cene hmelja so premotile ljudi, da so začeli opuščati druge kulture in zasajati skoraj vzklučno hmelj. Živiljenje se je mahoma predrugilo. Savinjani so se navezali vzklučno na hmelj, z njim žive, z njim se vesele, zaradi njega pa tudi premogokrat tarnajo in zapadajo v pomanjkanje. Ko hmelja ni, pa najsi je slabo obrodil ali pa padel pod ceno, Savinjani nimajo kruha.

Leta presenečenj

Prehitro preoblikovanje in preusmerjanje življenja v Savinjski dolini ni prineslo le velikih gmotnih koristih, temveč tudi razočaranje in presenečenje. Ploskev, posajena s hmeljem, se je naglo povečevala, ljudje so opuščali sajenje krompirja in žita. Zaradi kmetja so poskočile cene zemljiščem. V nekaj letih so se skoro podezelorile. Producija hmelja se je zviševala in zviševala, tembolj, ker je bilo povpraševanje veliko. Nihanje proizvodnje v ostalih državah Evrope je imelo neposreden vpliv tudi na savinjski trg. Čim več so hmelja pridelali drugod, toliko nižje so bile cene, pa spet obratno. Le nikdar niso cene padle pod 100 dinarjev za kilogram, dokler ni prišlo leto 1929. Letina je bila izredna. Toda kupcev od nikoder. Cena je katastrofalno padla. Hmelj je šel mukoma v denar po dva dinara...

Preobrat je strašno vpljal. Posledice so bile mnogotore, hujše pa moralne kakor materialne. Na slednje se ljudje še vedno s strahom spominjajo, prve pa so ostale.

Leta, ki so l. 1929. sledila, so prinesla spet boljše cene. Začele so se dvigati proti 70 in 80 dinarjem, pa spet padale na 12–15. Nihanje cen je kar nekak zakonit, ki so se z njim spriznili tudi hmeljarji. Včasih se spreminjači cene vsak dan. In letos? Hmeljarji upajo, da ne bodo presenečeni, če jim ne bodo hoteli kupci za kilogram plačati več kakor 30 dinarjev, četudi ne prikrijejo rahlega upanja, da se bo že našel kdo, ki bo ponudil tudi po 40 ali več dinarjev.

Informatorji vedo namreč povedali, da je na Češkem slabša letina, ker se je tamkaj pojavit rdeči pajek. Pa Amerika je dober kupec. Po ukiniti prohičje gredo tjakaj tisoč metarskih stotov hmelja iz Savinjske doline. Pa savinjski hmeljarji bolj slušijo, kot pa verujejo, da Amerika ne bo zmerom tako stalen odjemalec njihovega

R. L. Stevenson:

Skrivnost dr. Jekylla

Tako za to stransko ulico je stala skupina starih zastavnih hiš, ki so bile zdaj po večini zelo zapušcene in razdeljene v najemniška stanovanja in posamezne sobe za ljudi vseh poklicev in vseh življenjskih položajev: za risalce zemljevidov, za stavbenike, zakotne odvetnike in agente dvomljivih podjetij. V eni hiši pa, to je bila druga od oglja, so stanovali ljudje v celoti.

Pred vrati tega poslopja, iz katerega sta dihala bogastvo in udobje, čeprav je zdaj ležalo v temi prav do oken v vratih, je mr. Utterson obstal in potkal.

Postaven služabnik v livreju je odprl vrata.

Odvetnik je vprašal:

Ali je dr. Jekyll doma, Poole?

Pogledal bom, mr. Utterson, je odgovoril Poole in spustil obiskovalca še med govorjenjem v veliko, nizko, udobno sobo, ki je bila obložena z lesom in zastavljen z dragocenimi hrastovimi omarami. Kakor hiša na kmetih, jo je ogreval velik odprt ogenj.

Ali bi počakali tu pri oknu, gospod odvetnik, ali naj vam prižgem luč v jedilnici?

Tu, hvala lepa, je odgovoril odvetnik. Pri tem je stopil bliže in se naslonil ob visoko kaminsko omrežje.

Ta prednja soba, v kateri je zdaj ostal sam, je bila ponos njegovega prijatelja doktor-

ja. Utterson sam jo je imenoval najočarljivejši prostor v vsem Londonu.

Toda nocoj je živel v njegovi krvi groza. Njegov spomin je tlačilo obliče mr. Hydeja. Stud in naveličanost nad življenjem sta ga polnila. To se mu je malokdaj pripetilo. V mračnem razpoloženju se mu je hotelo zdeti, da ponemijo plapolajoči ognji v kaminu in nemirne begajoče sence na stropu grožnjo.

Skoraj ga je bilo sram, da si je oddahnil, ko se je Poole hitro vrnil in mu sporočil, da je doktor Jekyll odšel ven.

»Videl sem, da je mr. Hyde vstopil skozi vrata stare secernice,« je rekel, »Poole, ali je to dovoljeno, kadar gre dr. Jekyll ven?«

Služabnih je odvrnil:

»Cisto v redu. Mr. Hyde ima ključ.«

»Vaš gospod se mi zdi, da temu mlademu možu zelo zaupa, Poole,« je zamišljeno nadaljeval odvetnik.

Poole je odvrnil:

»Da, gospod doktor, res je to, imamo strogo navodilo, da mr. Hyde ubogamo.«

»Kolikor vem, nisem jaz mr. Hydeja tukaj nikdar srečal?« je poizvedoval Utterson.

»Oh, zatrdno ne, gospod doktor, nikdar niti,« je odvrnil hišnik. »Vidimo ga le redkokdaj v tem delu hiše. Ponavadi prihaja in odhaja skozi laboratorij.«

»Tako, tako, no, lahko noč Poole.«

»Lahko noč, mr. Utterson.«

Z globoko skrbjo v srcu je odvetnik kocil domov. Pri tem si je mislil:

»Ubogi Harry Jekyll, srve mi pravi, da tiči

v hudi pasti. Ko je bil mlad, je nekam divje živel. Od tega je sicer že dolgo, toda božji zakon ne pozna časovnih meja. Da, to mora biti. Strah iz kdove kakoge starega greha, rak skrite sramote: kazem se bliža šepanje, čez leta potem, ko je spomin že zdavnaj ugasnil in ko je samoljubje cloveku že kdaj odpustilo napake.«

In prestrašen nad temi mislimi je odvetnik dolgo premisljeval o svoji lastni preteklosti, brskal po vseh kotih svojega spomina, če ne bo kje planil na dan kak hudiček starega greha.

Toda njegova preteklost je bila docela brez madeža.

Pač malo ljudi bi moglo vlogo svojega življenja pregledovati s tako malo strahu. Vendar se je čutil ponizanega po številnih hudi rečen, ki jih je storil, po drugi strani pa ga je spet polnila spoštljiva hvaležnost, če se je spomnil drugih stvari, ki bi ga bile skoraj pripravile do padca in katerim se je k sreči izognil.

Ko so se njegove misli potem spet obrnile na prejšnji predmet, je začutil rahel soj upanja.

»Ta mr. Hyde,« je premisljeval sam pri sebi, »bo najbrž sam imel precej skrivnosti, če bi se človek le temeljito pobavil z njim. Mrke skrivnosti, sodeč po njegovem pogledu. Skrivnosti, v primeri s katerimi bi se krivda ubogega Jakylla zdela tista kakor sonce. Tako stvar ne more več iti naprej. Mraz me spreletava, če se spomnim, da se ta stvor plazi ob Harryjevi postelji kakor tat. Ubogi Harry, kakšno prebujenje! In nevarnost groz! Če ta Hyde voha testament, bi ga lahko prijela nepotrežljivost, da bi hotel priti do dediščine. Da, moram se s

storil. Drugače je s češkim (žateškim) hmeljem. Tam so neumorni v tem delu in četudi je kako leto češki hmelj kakovostno slabši, odteha vse to bučna reklama. Rumeni semenski prah, ki se nahaja v osrčju hmeljske rožice, je najbitnejša prvina hmelja. Ta prah daje pivu vabljiv okus. In prav savinjski hmelj se v tem oziru postavi pred vsemi tujimi pridelki. Poznajo in cenijo ga Anglezi, Nemci in v zadnjih letih najbolj Amerikanci.

Že doma stiskajo suhi hmelj v bale in te gred v svet. Prekoceanske pošiljke se odpravljajo v Žalcu, kjer imajo za to primerne priprave. Suh hmelj se stisne v majhne bale po 100 kg. V vsak kubični decimeter prostornine stlačijo s težkimi stiskalnicami do 1 kg suhega hmelja! Za pošiljke v ostalo Evropo zadostujejo tesno zaprti leseni zavoji. Tudi na Češko gre naš hmelj — oprenjen z domačo varetveno znamko in plombami — čeprav Češka svoj pridelki same izvaja. Morda ne bo upravičen sum savinjskih hmeljarjev, da Češi naši boljše blago pretresejo in oprenijo potem s svojo znamko. Žateski hmelj pa žanje tujo slavo...★

Do nedavnega je bila Nemčija najboljši odjemalec. A kakor drugod, je tudi v hmeljski trgovini zaradi deviznih težkem Nemčija odjenala. To bi za Savinjčane se ne bilo preveliko zlo, ker bi hmelj vedno lahko spravili za enako ceno v Anglijo in Ameriko. Pa ne gre preveč lahko. Kje so zapreke? Sinovi po vsem svetu razstopenega naroda, tujerodci, ki se jih danes še skoro vsa Evropa hiti otesati, so vtaknili tudi v hmeljsko trgovino svoje nečiste prste. Metano posname žid in zraven še diktira, ali boljše rečeno, meče cene, kakor se mu zljubi.

Ze sedem dni traja obiranje. Hmeljarji se ozirajo po kupcih, ker rabijo denar za izplačilo obiralcev. Pa jih ni. Le nekaj tujih državljanov je, ki se v njih pretaka židovska kri, in še ti le od strani gledajo, zraven pa že pitejo spekulantske račune na koži hmeljarjev. Skoro monopolizirali so si hmeljsko trgovino. V svoj kupički krog so zajeli skorve svetovne tvrdke, ki kupujejo hmelj. S takim privilegiranim položajem so dobili v roke orožje, ki odmerja cene. Gorje hmeljarjev, če židu uspe to, kar ima na načrtu. V tem je največji problem savinjskih hmeljarjev. Podretti ta zid bi pomenilo za hmeljarje zmago za več desetletij. Koliko deset milijon dinarjev bi prišlo v dolino, ko bi cene doble stalnost in bi hmeljarji nehalli biti igračka v židovskih rokah. Tu je poprišče slovenskega boja proti izzemovalskemu tujcu, v prvi vrsti židu.

Mnogo koristnega si Savinjčani obetajo od domačih izvoznikov hmelja, ki so se nedavno organizirali. Iz tega bi se utegnila zgraditi prva barjera proti tujim diktatorjem, za njih pa mora vstati močna samozaščit hmeljarjev, ki se ne bodo dali plašiti in izigravati od tujcev. Ne sme pa izostati oblast, ki naj da tej samoobrambi svoj pečat in trdno pomoč. Z židi, izzemovalci pa — čim manj posla.

kj.

Radio

Podrobni program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesечно samo deset dinarjev. —

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 23. avgusta: 12 Uvertura (plošča) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Cas, spored, obvestila — 13.15 Hrvatske pesmi (plošča) — 14 Vreme, borza — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Narura: O zgodovini slov. časnika (Ante Gaber) — 19.45 Zapovedništvo — 20 Bruneau: Mississipi, simf. mediga (plošča) — 20.10 Obraz nastajajoče kulture (prof. Etibin Bojc) — 20.30 Slovenski vokalni kvintet — 21.15 Miloš Zihler, igra saksofon (plošča) — 21.30 Radijski orkester — 22 Cas, vreme, poročila, spored — 22.15 Radijski orkester.

Drugti programi

Ponedeljek, 23. avgusta: Belgrad: 20 Donizettijeva opera »Don Pasquale« — Zagreb: 20 Operna »Tristan in Isolda.« — Dunaj: 19.25 Arije, 20.20 Igra, 21.05 Serenada, 22.40 Plošča, 23.15 Plesna glasba — Budimpešta: 20.15 Orkestralni koncert, 22. Nočni koncert — Trst-Milan: 17.15 Prenos s higienske akademije, 21 Izbrana glasba, 22.10 Orkestralni koncert — Rim-Bari: 21. Komorna glasba, 22.10 Korali koncert — Praga: 19.10 Saksofon, 20.25 Slovaške narodne, 21.05 Orkestralni koncert — Varšava: 20 Plesna glasba, 21.05 Simfonieni koncert — 22 Pešter koncert — Berlin: 20.10 Zabavni koncert — Hamburg: 21.10 Konjeniške koracičice — Lipska: 20.15 Opera »Bagdadski brivec.« — Köln: 21 Operni koncert — Monako: 19 Plesni večer — Straßburg: 21.20 Pešter večer.

Belgrajska kratkosalarna postaja prenese 23. avgusta iz Kranjske gore: ob 13.45 predavanje v srbohrvaškem jeziku, ob 20 v nemškem, ob 20.15 v francoskem, ob 21.30 v angleškem jeziku, ob 21.45 ob 22.30 glasbeni reportaži iz Kranjske gore (kranjska oheč in vaški koncert).

Naročajte Slovenski dom!

svojimi ramami upreti zoper to kolo — če se bo Jekyll le pustil poučiti!

In še je pristavl:

»Ce bo Jekyll le pustil!«

In spet so pred njegove duhovne oči stolačila čudna določila v testamentu, jasno, kakor transparent.

Treće poglavje.

Stirinajst dni za tem je po srečnem naključju doktor priredil petim ali šestim starim dobrim prijateljem, samim modrim, uglednim možem in poznavalcem dobrega vina, eno svojih zabavnih večerij.

Mr. Utterson je uredil tako, da je še ostal tam, ko so drugi že odšli. To ni bilo nič novega, marveč stvar, ki se je že pripetila najmanj dvanajstkrat. Kjer je bil Utterson priljubljen, je bil zares priljubljen. Gostitelji so treznega odvetnika radi pridržali pri sebi še potem, ko so lahkomselnini in blebetavi gostje že stopili na prag. Ugajalo jim je sedeti nekaj časa v njegovi družbi, ki ni bila nikdar vsliljava, ker je bila priprava za samoto. Po naporih in izkazovanjih radoosti so o dragocenem molku tega moža jasnili svoje duhovne.

Pri tem pravilu ni dr. Jekyll tvoril nobene izjeme. Jekyll je bil velik mož, lepe postave, mirnega obrazja, pri petdesetih letih, morda z malo